

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Львівський навчально-науковий центр професійної освіти
Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості»

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

з нагоди 30-річчя створення
Львівського навчально-наукового центру професійної освіти

30

Львів – 2024

**Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Львівський навчально-науковий центр професійної освіти
Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості»**

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**з нагоди 30-річчя створення
Львівського навчально-наукового центру професійної освіти**

Львів – 2024

УДК: 37. 01 : 001

Сучасні виклики професійної освіти: теорія і практика: зб. наук. праць з нагоди 30-річчя створення Львівського навчально-наукового центру професійної освіти / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк]. Львів, 2024. 157 с.

Головний редактор:

Колісник-Гуменюк Ю.І., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Редакційна колегія:

Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)

Харламенко В.Б., кандидат педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)

Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук (м. Львів, Україна)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники вищих навчальних закладів висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних методик та інноваційних методів навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024

© Львівський навчально-науковий центр професійної освіти, 2024

© Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості», 2024

© Автори статей, 2024

ЗМІСТ *** CONTENTS

Копельчак М.П. Kopelchak M.P.	Передмова Preface	8
Сліпчишин Лідія Slipchyshyn Lidiia	Підвищення кваліфікації як інструмент удосконалення професійного мислення і компетентності Improvement of qualifications as a tool for improving professional thinking and competence	9
Колісник-Гуменюк Юлія Kolisnyk-Humeniuk Yuliia	Формуванні професійно-етичної культури у майбутніх педагогічних фахівців Formation of professional and ethical culture in future teaching specialists	17
Голіяд Ірина Тропіна Марія Holiiad Iryna Tropina Mariia	Підготовка фахівців нового покоління: роль мейкерського простору в інноваційно-освітньому кластері Preparing the professionals of the new generation: the role of the maker space in the innovation-educational cluster	22
Козловська Ірина Якимович Тетяна Kozlovska Iryna Yakymovych Tetyana	Наукова школа інтеграції у Львівському науково-практичному центрі професійної освіти Scientific school of integration at the Lviv scientific and practical center of professional education	29
Якимович Ольга Yakymovych Olha	Роль інформаційного простору в процесі соціалізації особистості The role of information space in the process of socialization of personality	33
Вановська Інна Vanovska Inna	Тенденції та перспективи розвитку педагогічних технологій в умовах сьогодення Trends and prospects of the development of teaching technologies in today's conditions	39
Олійник Петро Чаплик Віктор Гуменюк Василь Oliiynyk Petro Chaplyk Viktor Humeniuk Vasyl	Підготовка студентів фармацевтичних факультетів до роботи в умовах воєнного стану Preparation of students of the faculties of pharmacy for work under the conditions of martial state	44
Сибірний Андрій Кіцула Любов Sybirnyj Andriy Kitsula Liubov	Навчальна дисципліна «Гігієна та екологія» у підготовці фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 222 «Охорона здоров'я», спеціальність 221 «Стоматологія» Course “Hygiene and environment” in the training of specialists of the second (master's) level of higher education in the field of knowledge 222 “Health protection”, specialty 221 “Dentistry”	49
Підлужна Олена Pidluzhna Olena	Впровадження інтерактивних технологій навчання в освітньому процесі Implementation of interactive learning technologies in the educational process	54

УДК: 37.035.3 :377.3

*Сліпчишин Лідія, д.пед.н., професор,
професор кафедри технологічної освіти,
УДУ імені М.Драгоманова, м. Київ, Україна*

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ І КОМПЕТЕНТНОСТІ

Розкрито роль підвищення кваліфікації для формування та вдосконалення професійного мислення педагогів. Наголошено на потенціалі змістового наповнення курсів підвищення кваліфікації для формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок і компетенцій. В умовах великої конкуренції на ринку освітніх послуг ускладнюється вибір якісного та сучасного контенту, що актуалізує необхідність пошуку надійної установи для підвищення професійного досвіду та надання широкого спектру педагогічних компетенцій.

***Ключові слова:** педагог, професійне мислення, професійні компетенції, професійні задачі, ринок освітніх послуг, підвищення кваліфікації.*

***Slipchyshyn Lidiia, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Professor of Technological Education Department,
Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University,
Kyiv, Ukraine***

IMPROVEMENT OF QUALIFICATIONS AS A TOOL FOR IMPROVING PROFESSIONAL THINKING AND COMPETENCE

This study reveals the role of professional development in shaping and enhancing teachers' professional thinking. Emphasis is placed on the potential of meaningful content in professional development courses to form a comprehensive system of professional knowledge, abilities, skills, and competencies. In today's highly competitive educational services market, it's challenging to select high-quality and up-to-date content. This highlights the necessity of finding a trusted institution to enhance professional experience and offer a wide range of pedagogical competencies.

***Keywords:** teacher, professional thinking, professional competencies, professional tasks, educational services market, professional development.*

Розбудова громадянського суспільства в Україні тісно пов'язана з досягненнями і розвитком науки в психолого-педагогічній галузі, удосконаленням освітньої системи і якістю педагогічних кадрів. Ми є свідками великих трансформацій в суспільстві, які торкнулись його методологічних і світоглядних аспектів, вплинули на формування психолого-педагогічних концепцій, теоретичну педагогіку і масову освітню практику. У цьому контексті сучасна освіта розглядається як динамічне явище, яке вимагає від педагога постійної роботи над створенням педагогічної реальності, в якій немає чітких орієнтирів, але є різноманітні педагогічні можливості для реалізації творчої активності.

Спеціалізоване удосконалення знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтацій педагогічних працівників виконує низку функцій, які є особливо важливими для професійної освіти, в якій працює значна кількість фахівців без повноцінної першої педагогічної освіти: *розвивальна*, що забезпечує неперервне удосконалення, збагачення і оновлення знань, вмінь і навичок, сприяє творчому професійному зростанню; *адаптувальна*, яка допомагає постійно пристосуватись до змін в суспільстві, виробництві та освіті; *компенсаторна*, яка дає можливість адекватно реагувати на суспільно-економічні трансформації і здобувати додаткову освіту. В реальній педагогічній практиці важливо створити належні умови для розвитку і вдосконалення професійного мислення і професійної компетентності, реалізації творчого потенціалу фахівців. Одним із можливих інструментів професійного розвитку є підвищення кваліфікації.

Дослідження проблеми професійного розвитку педагогічних працівників завжди було в полі зору науковців, про що свідчать їхні праці у таких аспектах: філософські засади неперервної освіти (Т. Десятов, В. Довбня, І. Зязюн, С. Клепко, В. Кремень, В. Огнев'юк), модернізація в системі післядипломної освіти (В. Андрющенко, Н. Діденко, Г. Дмитренко, А. Зубко, Н.Ничкало), професійний розвиток педагога, розвиток професійного мислення (І. Бойко, Б. Братанич, А. Зуєва, Р. Квасниця, В. Ковальчук, Е. Луговська, М. Пахомова, В. Свистун, Л. Сущенко, Й. Яроцька-Песік) та інші. Проте, як показав аналіз їхніх праць, і надалі актуальною проблемою є використання потенціалу курсів підвищення кваліфікації для удосконалення професійного мислення і професійної компетентності педагогів.

Мета статті полягає у розкритті ролі підвищення кваліфікації педагогічних працівників для формування і розвитку професійного мислення, адаптації до реалій педагогічної практики і реалізації акмеологічного аспекту професійної діяльності.

Як зазначає О. Вознюк, класичні дослідження через суто спеціалізований характер часто виявляються поверховими, фрагментарними, не здатними охопити цілісне явище. У посткласичний період розвитку педагогіки та освіти з'явилися численні парадигми освіти, нові освітні напрями та різні аспекти педагогічного дискурсу, що сприяло появі різних видів педагогів. Зокрема, в педагогічних середовищах сьогодні набувають популярності та актуальності «педагогіка співпраці», «інклюзивна педагогіка», «музейна педагогіка», «здоров'язберігаюча» та інші види педагогів. В умовах інформаційного суспільства парадигмальна наукова революція докорінно змінює парадигми пізнання та освоєння світу, а нині вона перебуває «в стадії формування основних елементів і формулювання завдань освітнього розвитку, оскільки в її рамках відбудеться перетворення сфери освіти на основну форму життєдіяльності

людини і суспільства та повна переорієнтація освітньої діяльності на забезпечення умов для саморозвитку особистості» [1, с. 29]. Це спонукає педагогів до перегляду власної системи професійних знань, умінь, навичок, виявлення вузьких місць і проектування професійного розвитку.

Сьогодні головною стратегією творчого наукового пошуку є вміння пов'язувати різні теорії і факти, знаходити зв'язок між елементами, взятими з найбільш віддалених одна від одної галузей знань, через простоту виявляти універсальність істини. Цілісне уявлення людина отримує завдяки фундаментальній властивості – дипластії, тобто здатності одночасно поєднувати в мисленнєвому процесі суперечливі чи протилежні феномени. У цьому процесі спостерігається когнітивна ситуація, коли має місце взаємодія різних філософських дискурсів, зокрема герменевтичного, феноменологічного, екзистенціалістського, семіотичного та інших, що створює передумови для появи нового знання. Утворення в результаті цього процесу інтегрованого синтетичного знання висуває нові вимоги до усіх учасників освітнього процесу [1, с. 29-31]. А також актуалізує потребу ефективно його використовувати фахівцями в професійній діяльності, виявляти нові напрями створення знань.

Професії відрізняються типами мисленнєвих задач, що потребують розвиненості певних видів мислення, проте особливе значення має сформованість професійного мислення, що «пов'язано із зростаючою необхідністю оновлення знань фахівців, підвищенням їхньої кваліфікації, з постійним ускладненням професійних задач, зі збільшенням кількості нової інформації, якою фахівці повинні оперувати» [9, с. 300]. На основі проведеного сутнісного аналізу поняття «професійне мислення» авторами були виявлені *загальні ознаки* для фахівців різних професій, які можна згрупувати по етапах: виявлення, осмислення і проєкт розв'язання професійних задач; розв'язання професійних задач у певній сфері; відображення професійної реальності, при якому використовуються спеціальні прийоми вирішення професійних задач; результат вирішення професійних задач [9, с. 305]. Водночас для кожної професії можна виокремити ще й специфічні ознаки, які потрібно враховувати в процесі формування і розвитку професійного мислення.

У розвитку професійної діяльності, яка супроводжується позитивними змінами в професійному мисленні, психологи і педагоги – І. Баклицький, Р. Квасниця, Є. Клімов, С. Максименко, В.Рибалка та ін. – виокремлюють такі періоди: оволодіння діяльністю, становлення професійної майстерності, професійного вдосконалення, тобто формування професіоналізму. Якщо перший з них пов'язаний, в основному, з формуванням професійного мислення, то наступні періоди вже більше характеризуються його удосконаленням завдяки постійній переорганізації знань, метою чого є досягнення суб'єктності, тобто

переходу на вищий щабель активності та професіоналізму, що відповідає акмеологічному аспекту професійної діяльності.

Учені [5, с. 21; 9, с. 243; 13; 14] зазначають, що професійне мислення розвивається у двох вимірах: *перший* вимір пов'язаний з освоєнням фахової діяльності, її специфіки, класів завдань і технологій їх вирішення; *другий* вимір орієнтований на вищий рівень розвитку професійного мислення. Постійне удосконалення професійного мислення потребує створення відповідних умов для активного здобуття і використання знань, удосконалення ментальних і практичних навичок і розвитку важливих для суспільства компетентностей.

В авторській концепції професійного розвитку педагогів Р. Квасниця виокремлює три стадії (фази), що відповідають еволюції практично-моральних і технічних компетенцій, розвитку професійного мислення та водночас характеризують підвищення незалежності від тиску зовнішнього оточення, тобто підвищення особистісної автономії. Перша фаза – входження у професійну роль, яке характеризується безрефлексивним копіюванням поведінки інших педагогів; друга фаза – повна адаптація до професії, намагання використовувати існуючі знання, вироблені навички репродуктивним способом, демонстрація деякої незгоди щодо вимог та способів поведінки, що суперечить формально визначеній професійній ролі; третя фаза – етап творчого виходу за межі професійної ролі, який супроводжується критичним ставленням до використання знань, орієнтацією на вироблення власних прийомів і методів дій, переосмислення рольових моделей і стилів педагога, освітніх ситуацій, пошук сенсів професійних обов'язків та власної професійної ідентичності, здобування вищого рівня автономії [13, с. 306-309].

Під підвищенням рівня автономії педагога розуміють його здатність діяти незалежно у професійному плані та планувати власний професійний розвиток. Результатом цього процесу має бути створення системного контенту, який допомагатиме «розробляти і реалізовувати програму освітньої діяльності, досягати позитивних результатів у навчальній, виховній та опікунській роботі шляхом здійснення заходів, спрямованих як на вдосконалення власної роботи, так і на підвищення якості роботи школи» [14, с. 314]. Системний контент професійних знань формується інтеграцією філософських, психологічних, педагогічних, соціологічних знань, які відображають різні аспекти бачення педагогічної дійсності, змушують теоретично розмірковувати про практичний досвід. Водночас відбувається генералізація і концептуалізація знань, тобто вдосконалюється організація професійних знань, залишаючи найважливішу, основну інформацію, яка є в постійному процесі завершення, пошуку власної конструкції педагогічного знання [14, с. 341].

Ми погоджуємось з думкою А. Зелінської щодо висновків концепції професійного розвитку, розробленої Р. Квасницею: лише вчитель, який у своєму розвитку пройшов шлях від оволодіння діяльністю до етапу професійного вдосконалення досягає професіоналізму. Тоді можна говорити про автономію професійного мислення і дії. «Тільки такого вчителя можна охарактеризувати «автономною ідентичністю», але при такому розумінні автономії вчителя вона недоступна молодому вчителю» [14, с. 306-309]. Такий висновок актуалізує проблему підготовки педагогів, здатних задовольняти сучасні вимоги професії, бути фахівцями в своїй освітній сфері, хорошими дидактами, відкритими до різноманітних потреб здобувачів. Освітні трансформації спонукають педагогів до постійного підвищення кваліфікації і розвитку здатності ефективно вирішувати нагальні навчально-виховні проблеми. Важливим інструментом заохочення вдосконалення професійних мислення і компетенцій є сучасна система підвищення кваліфікації [14, с. 314-315].

Як наголошує Й. Яроцька-Песік, в педагогічній професії неможливо виробити замкнуту систему знань та умінь, опанувати усі професійні компетенції, які б гарантували повноцінну підготовку до професійної діяльності, бо це сукупний ефект освіти, який потрібно постійно підживлювати результатами новітніх наукових досягнень і практичної реалізації [12, с. 38]. Педагог має відчувати потребу у вдосконаленні професійних компетенцій і водночас навчитися підтримувати баланс між предметними і педагогічними компетенціями та власним особистісно-професійним розвитком [12, с. 41].

У багатьох країнах світу здійснюються пошуки нових освітніх теорій та методів, які можуть позитивно вплинути на освітню практику, осучаснити процес навчання. Виявлення сучасних тенденцій, технологій та проблем в освіті дозволяє виокремити актуальні напрями професійного розвитку педагогів, розробити тематику підвищення кваліфікації та спроектувати відповідні курси. Джерелом цієї інформації можуть бути дослідження, проведені центрами вивчення освітніх технологій і проблем освіти таких високо розвинутих країн, як США, Великобританія та Австралія. У цьому контексті цікавим є досвід австралійських центрів EduGrowth (індустрії освітніх технологій та інновацій) та EdTech (освітні технології) [11]. Вже багато років поспіль австралійський сектор EdTech став невід'ємною складовою міжнародної високоякісної освіти, допоміг створити потужну систему середньої, вищої і професійно-технічної освіти, пропонує освітні інновації та технологічні рішення, надає широкі можливості для підвищення кваліфікації педагогів, проводить конференції та виставки, на яких можна отримати інформацію про вплив освітніх інновацій на здобувачів освіти.

Можна констатувати, що нині в Україні вже сформувалась індустрія освітніх послуг і підвищення кваліфікації, яка регламентується низкою законів і нормативно-правових актів [2; 3; 6-8], пропонуються підвищення кваліфікації за накопичувальною кредитно-модульною системою, широкий вибір різних за термінами і формами проходження курсів. Інститут модернізації змісту освіти надає інформацію про «Перелік суб'єктів підвищення кваліфікації педагогічних працівників» [4], до якого входять основні інституції, що визначають освітню політику в державі, впроваджують інновації в освітню практику, пропонують освітні програми, побудовані на принципах безперервного професійного розвитку та підвищення рівня професійної компетентності педагогічних і науково-педагогічних працівників. Нами доповнено цей перелік ще й іншими відомими в Україні інституціями та згруповано за статусом: *наукові, науково-педагогічні установи, причетні до розробки змісту навчання* – ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти; Інститут педагогіки НАПН України; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені І.Зязюна та ін.; педагогічні заклади - Український державний університет імені Михайла Драгоманова (Навчально-науковий інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації); Київський університет імені Бориса Грінченка; ДЗВО «Університет менеджменту освіти НАПН України» та ін.; *інститути післядипломної освіти* – Український відкритий університет післядипломної освіти; Центральний інститут післядипломної освіти; Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського; Львівський інститут післядипломної педагогічної освіти та ін.; *web-ресурси* (державні, приватні) - освітня платформа Українського громадського проєкту «Прометеус» масових відкритих онлайн-курсів; проєкт «Нова українська школа» ГО «Смарт-освіта»; проєкт «Освіторія»; Студія онлайн-освіти EdEra; освітній онлайн-портал для вчителів, учнів і батьків «На урок»; Національна освітня платформа «Всеосвіта»; Академія інноваційного розвитку освіти «AIPO»; Дистанційна академія Видавничої групи «Основа»; Освітня платформа AtomsHub (Підвищення кваліфікації керівних кадрів та педагогічних працівників закладів освіти); Національна онлайн-платформа з цифрової грамотності «Дія. Цифрова освіта»; Освітні курси компанії EdPro Education; Цифрове видавництво «Експертус»; Освітня платформа для педагогів «Центр нової освіти Івана Іванова»; *регіональні центри професійного розвитку, підвищення кваліфікації* – Центр професійного розвитку педагогічних працівників міста Києва та багато інших. Практично в кожній області з'явилися регіональні центри підвищення кваліфікації, які пропонують загально-професійні (сертифіковані), освітньо-наукові та освітньо-професійні програми. Цей перелік є незавершеним, оскільки курси підвищення кваліфікації

здійснюють різні інституції, освітні заклади, які отримують ліцензію на проведення такої діяльності.

Як здійснити вибір курсу для опанування нових професійно орієнтованих знань і навичок та набуття важливих компетентностей, а також установи для проходження підвищення кваліфікації? Нині це стало досить складним завданням для педагогів, адже з'явилися сотні курсів, вартих уваги, пропонуються фінансово привабливі умови. В умовах великої конкуренції на ринку освітніх послуг спрацьовує механізм транслювання у соціальне середовище образу закладу, що формує певну суспільну думку. Як зазначено в [10, с. 51], імідж закладу ґрунтується на таких найважливіших засадах: моделі конкурентоспроможності, досвіді комунікації, ролі для регіону, причетності до традицій.

У контексті теми статті заслуговує на увагу 30-річний досвід існування на ринку освітніх послуг (підвищення кваліфікації) Львівського навчально-наукового центру професійної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Центр заснований 25 травня 1994 р. як підрозділ Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України з метою здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на вирішення актуальних теоретичних і методичних проблем педагогіки і психології професійної, зокрема професійно-технічної освіти. Починаючи з 28 лютого 2002 р., у Центрі почав функціонувати відділ післядипломної педагогічної освіти, який станом на сьогодні здійснив перепідготовку більше 20 тис. педагогічних і керівних працівників середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, а також педагогічних працівників спеціалізованих установ і підприємств. Споживачами його послуг є не лише освітні заклади Західного регіону України, але й партнери з східних і південних областей. Педагогічний колектив Центру завжди вважав своєю місією впроваджувати результати тих наукових робіт, які були ініційовані освітньою практикою і спрямовані на вирішення визначених суперечностей. Гнучкий підхід до формування змісту курсів, прикладність, високий науковий і методичний рівень розробки змісту, сучасні форми проведення занять, корисні для освітньої діяльності практичні інструменти й поради, висвітлення актуальних тем, досвід професійної комунікації є візитівкою роботи Центру і джерелом підвищення конкурентоспроможності. Цей приклад свідчить про те, що співпраця наукової чи науково-педагогічної установи з навчальними закладами, відділами навчання персоналу є джерелом формування науково обґрунтованої системи професійних знань, вмінь, навичок, компетенцій педагогічних працівників, яка постійно переорганізовується і вдосконалюється, та умовою існування на ринку послуг.

Висновки. Українська система підвищення професійної кваліфікації здійснює важливий внесок у професійний розвиток фахівців і забезпечує їх актуальними навичками для вирішення поточних і майбутніх проблем, використання наукових надбань філософії, психології, педагогіки, технології та інших галузей. Зміни в парадигмах освоєння реальності актуалізують сучасні завдання освітнього розвитку населення, переорієнтовують фахову діяльність педагогів на переосмислення і вдосконалення змісту існуючої в них системи професійних знань, умінь, навичок і компетенцій. В умовах великої конкуренції на ринку освітніх послуг зацікавленим педагогам часто не вистарчає достовірної інформації про асортимент, актуальність і якість контенту курсів, тому у виборі вони покладаються на державні установи і заклади, web-ресурси і ті установи, які вже відомі на ринку освітніх послуг. На нашу думку, важливо, щоб сучасний підхід до підвищення кваліфікації педагогів був орієнтований на технологічні досягнення, на глибше вивчення психолого-педагогічних концепцій освіти та тих інструментів, які вони дають.

Список використаних джерел

1. Вознюк О. В. Постнекласична педагогіка як потужний ресурс професійної освіти. *Професійна підготовка фахівців: креативний підхід*: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во Євенок О. О., 2017. С. 28-81.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» від 21 серпня 2019 р. № 800.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників» від 29 липня 2020 р. № 672.
4. Перелік суб'єктів підвищення кваліфікації педагогічних працівників. URL: <https://102.org.ua/7810/>.
5. Пов'якель Н. І. Саморегуляція професійного мислення в системі фахової підготовки практичних психологів: автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. К., 2004. 40 с.
6. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти» від 16 липня 2018 р. № 776.
7. . Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників» від 06 жовтня 2010 р. № 930.
8. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017. URL<: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>.
9. Свистун В. І., Зуєва А. Б., Луговська Е. М. Професійне мислення фахівців як проблема професійної педагогіки. *Професійна підготовка фахівців: креативний підхід*: монографія [за ред. О. А. Дубасенюк]. Житомир: Вид-во Євенок О. О., 2017. С. 298–318.
10. Сліпчишин Л., Гевало В. Професійна художня освіта: проблеми і шляхи їх розв'язання. *Професійна освіта*. 2022. № 2. С. 50–52.

11. Australia has the market expertise and collective ambition to become a world leader in the business of education technology and innovation. URL: <https://edugrowth.org.au/australian-edtech/>.

12. Jarocka-Piesik J. Nauczyciel w warunkach współczesnych zmian społecznych. *Szkoła – Zawód – Praca*. 2017, 13, 35-44. URL: <https://doi.org/10.34767/SZP.2017.01.03>

13. Kwaśnica R. Wprowadzenie do myślenia o nauczycielu / [red. Z. Kwieciński, B. Śliwerski], *Pedagogika*. Podręcznik akademicki, t. 2, PWN, Warszawa. 2005. 416 s.

14. Zielińska A. Młody nauczyciel w szkole. Problemy związane z rozwojem kompetencji i autonomii. *Pedagogika i edukacja wobec kryzysu zaufania i autonomii* [red. nauk. J. Madalińska-Michalak, A. Wiłkomirska]. Wyd. 1. Warszawa, 2020. S. 308–325.

УДК: 37.015.3:174

*Колісник-Гуменюк Юлія, доктор пед. наук, доцент,
доцент кафедри технологічної освіти, факультет технологій та дизайну,
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Львів, Україна*

ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ФАХІВЦІВ

На основі аналізу методологічних та психолого-педагогічних аспектів професійної культури обґрунтовано її морально-етичну складову, розкрито її роль у становленні професійних і морально-етичних якостей майбутніх педагогічних фахівців у ЗВО. З'ясовано вимоги до професійно-етичної культури педагогічних працівників та виявлено взаємозалежність професійної культури й професійної етики в процесі формування професійно-етичної культури майбутнього педагогічного фахівця.

Ключові слова: педагогічна освіта, професійно-етична культура, педагог, етика, мораль.

*Kolisnyk-Humeniuk Yuliia,
Doctor of pedagogic sciences, associate professor, associate professor
Department of technological education, Faculty of Technology and Design,
Ukrainian Mykhailo Drahomanov State University, Lviv, Ukraine.*

FORMATION OF PROFESSIONAL AND ETHICAL CULTURE IN FUTURE TEACHING SPECIALISTS

Based on the analysis of methodological and psychological-pedagogical aspects of professional culture, its moral-ethical component is substantiated, its role in the formation of professional and moral-ethical qualities of future pedagogical specialists in higher education is revealed. The requirements for the professional and ethical culture of pedagogical workers were clarified and the interdependence of professional culture and professional ethics in the process of forming the professional and ethical culture of the future pedagogical specialist was revealed.

Key words: pedagogical education, professional and ethical culture, teacher, ethics, morality.